

PROGRAMA PROPUSĂ PENTRU MATERIA OPȚIONALĂ EDUCAȚIE JURIDICĂ

I. JUSTIFICARE

Potrivit datelor oficiale puse la dispoziție de Consiliul Legislativ, în România erau în vigoare la finele anului 2019 un număr de 10.100 de acte normative primare – legi, ordonanțe și ordonanțe de urgență. Conform Constituției României, toate trebuie cunoscute și respectate de către cetățenii țării căci nimeni nu poate invoca drept scuză necunoașterea legii. Așadar, este nevoie de **informare** cu privire la aceste legi.

Potrivit datelor oficiale puse la dispoziție de Consiliul Superior al Magistraturii, pe rolul instanțelor judecătorești sunt înregistrate anual un număr de aproape trei milioane de dosare, adică aproximativ unul din patru adulți este în fiecare an implicat ca justițiabil într-o cauză penală sau civilă, ceea ce dovedește un grad mare de contestare sau chiar încălcare a legii și a drepturilor individuale. Așadar, este nevoie de formarea unei atitudini autentice de **respect** față de drepturi, legi, autorități.

În același timp, în România cifrele ne arată că a crescut alarmant numărul minorilor implicați în litigii judiciare. Dacă este să ne referim doar la cauzele penale, statisticile ne arată că în fiecare an aproximativ 4.000 de copii sunt victimele unor răufăcători și alți 3.500 de copii sunt ei înșiși infractori. Mai exact, în fiecare zi în România este trimis în judecată câte un inculpat care omoară un copil; un altul care agresează sexual un minor; încă unul care fură bunuri de la un minor sau îl tâlhărește. În fiecare an înregistrăm 200 de dosare cu minori care sunt loviți sau răniți fizic în mod grav. Anual 100 de adulți sunt trimiși în judecată pentru producerea de fotografii sau filme pornografice cu minori. În fața instanțelor ajung anual peste 300 de dosare privind minori traficați. Părinții divorțați evită plata pensiei de întreținere datorată minorilor în peste 500 de situații anual care devin cazuri judiciare. Zilnic sunt trimiși în judecată cinci minori pentru comiterea infracțiunilor de furt, alții doi pentru tâlhărie și încă un minor care comite o lovire sau vătămare corporală. O dată la fiecare trei zile un minor este adus în fața judecătorului pentru că a comis un act sexual cu privire la un alt minor și un altul pentru că a comis un viol. O dată la patru zile un minor este trimis în judecată pentru că a omorât o altă persoană. În fiecare an sunt acuzați penal peste 100 de minori care sunt prinși la volan fără permis. Așadar, sunt necesare soluții pentru ca **delincvența juvenilă** să fie diminuată, iar **victimizarea minorilor** să înceteze.

În România sunt patru milioane de copii, dintre care un milion sunt deja adolescenți. Legislația românească prevede că *începând cu vârsta de 14 ani orice cetățean răspunde penal și contravențional*. Or, copiii noștri ar trebui să știe ceea ce este permis și ceea ce este interzis să facă chiar înainte de a împlini această vârstă, tocmai pentru a evita consecințele negative asupra lor din cauza unor fapte comise sau a unor anturaje nepotrivite.

Este evident că orele de educație civică și de educație socială trebuie completate cu informații concrete referitoare la modul de a acționa și a reacționa în anumite situații care au tangență cu normele juridice existente. Asemenea cunoștințe se pot dobândi numai la orele de educație juridică.

Scopul imediat al acestei materii este să familiarizeze elevii cu principalele reglementări (legale, statutare și regulamentare) ce se aplică în viața cotidiană. Se insistă nu atât pe drepturi, cât mai ales pe responsabilități: interdicții, permisiuni, proceduri aplicabile, sancțiuni posibile, efecte ale implicării într-o procedură disciplinară sau judiciară asupra individului și viitorului său.

Scopul mediat al materiei este să promoveze supremația legii ca o condiție esențială pentru siguranța individului și ca o valoare intrinsecă a democrației. Unde-i lege nu este tocmeală. Legea trebuie respectată și acest lucru constituie o condiție fundamentală pentru a avea și menține o democrație bazată pe libertate, respectarea drepturilor fiecăruia și asumarea

responsabilității.

Opționalul *Educație Juridică* dezvoltă o serie de competențe generale și generează o serie de competențe specifice care vor fi realizate prin operarea cu un anumit tip de conținut care vizează teme și capitole ce nu se regăsesc în actualul trunchi comun al disciplinelor socio-umane sau care le abordează dintr-o cu totul altă perspectivă.

Argumente în favoarea acestei discipline opționale:

- Inexistența unei programe școlare care să abordeze problematica obligațiilor legale, îndatoririlor, răspunderii, sancțiunilor, consecințelor;
- Practicarea la nivel european a unor discipline și programe școlare complexe cu această tematică (Franța, Marea Britanie, Suedia, ș.a.);
- Dorința de a oferi cunoștințe avansate referitoare la modul de valorificare concretă a drepturilor;
- Stimularea elevilor pentru a cunoaște la modul practic legislația de bază aflată în vigoare;
- Dobândirea de cunoștințe temeinice referitoare la lege, dreptate, libertate, justiție, infracțiuni, contravenții, obligații, pedepse;
- Necesitatea extinderii cunoștințelor, competențelor și atitudinilor în afara trunchiului comun al disciplinelor socio-umane;
- Promovarea unor comportamente morale și civice atât în cadrul instituțiilor sociale cât și în afara lor.

II. COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea conceptelor specifice științelor sociale pentru organizarea demersurilor de cunoaștere și explicare a unor fapte, evenimente, procese din viața reală;
2. Aplicarea cunoștințelor specifice științelor sociale în rezolvarea unor situații problemă, precum și în analizarea posibilităților personale de dezvoltare;
3. Cooperarea cu alte persoane în rezolvarea unor probleme teoretice și practice în cadrul diferitelor grupuri;
4. Manifestarea unui comportament social activ și responsabil, adecvat unei lumi într-o continuă dinamică;
5. Participarea la luarea deciziilor și la rezolvarea problemelor comunității.

III. COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
CS 1.1 Înțelegerea unor concepte specifice dreptului, atât în comunicarea orală cât și în cea scrisă	I. Indivizi, societate, stat - Cine și cum ne conduce;- Regulile din viața noastră;- Suntem liberi respectând legile;- Legi și organe care le adoptă;- Constituția;- Respectarea legilor este obligatorie;- Atitudinea față de încălcarea legilor;- Alegerea în funcții publice și demnități.
CS 1.2 Construcția unor argumente pro sau contra cu privire la apariția drepturilor copilului și organele care le apără	II. Copilul, tânărul și drepturile - Cine este „copil”;- Cine este „adolescent”;- Cine este „tânăr”;- Apariția drepturilor omului și ale copilului;- Drept și drepturi;- Drepturile copilului și organele care le apără.
CS 2.1 Identificarea drepturilor și responsabilităților asociate fiecărui drept	III. Omul și dreptul la viață - Nașterea;- Moartea;- Războiul și terorismul;- Fenomene meteorologice și hidrologice periculoase. IV. Copilul și identitatea sa - Numele copilului;- Cartea de identitate;- Cetățenia copilului.

CS 2.2 Caracterizarea persoanei în diferite ipostaze	V. Copilul și familia din care face parte
CS 2.3 Înțelegerea gradelor de rudenie	- Dreptul de a-și cunoaște părinții; - Dreptul de a fi crescut și îngrijit de părinți; - Părinți în străinătate; - Părinți despărțiți și cei divorțați; - Gradele de rudenie; - Respectarea rudelor și a memoriei celor
CS 2.4 Manifestarea interesului față de familie, înțelegerea și rezolvarea conflictelor	- decedați; - Familia extinsă; - Pedepsele; - Violența domestică; - Protejarea copiilor lipsiți de familie; - Răpirea și abandonul.
CS 2.5 Evaluarea unor situații concrete de încălcare a legii față de consumul unor substanțe	VI. Tănărul și sănătatea - Servicii medicale; - Alcoolul; - Tutunul; - Pastile, etnobotanice, droguri; - Mediu și nutriție; - Protecția consumatorilor.
CS 2.5 Evaluarea unor situații concrete de încălcare a legii în raport cu viața intimă	VII. Viața intimă și de familie a tănărului - Sexul și contracepția; - Infecții venerice; - Agresiuni sexuale și coruperea
CS 3.1 Dezvoltarea unor atitudini civice în diferite comunități și instituții sociale	- sexuală a minorilor; - Violul; - Prescripția răspunderii autorului; - Nașterea și avortul; - Concubinajul și căsătoria; - Traficul de persoane pentru exploatare
CS 3.2 Conștientizarea unor încălcări ale dreptului individului	VIII. Elevul și școala - sexuală. - Învățământul; - Pedepsele; - Violența în școală; - Bullying-ul; - Drepturile elevilor și recompensarea lor; - Îndatoririle și interdicțiile; - Sancționarea elevilor; - Absențele nemotivate; - Integritatea în educație; - Deficiențele și dizabilitățile; - Nediscriminarea; - Minoritățile; - Copiii instituționalizați; - Copiii refugiați; - Dreptul la activități extrașcolare.

CS 4.1 Înțelegerea și cunoașterea unor reguli de comunicare prin mijloace moderne	IX. Copilul, tânărul și mijloacele de comunicare - Mass-media și social-media; - Jocurile video; - Internetul și Dark Web-ul; - Mediul fizic și spațiul cibernetic; - Pericole utilizării computerului și internetului; - Parolele; - Telefonul și tableta; - Datele de comunicare și conținutul comunicărilor; - Agresorii online; - Dreptul la propria imagine; - Pornografia infantilă.
CS 4.1 Înțelegerea și cunoașterea unor reguli de circulație	X. Circulația și călătoriile - Codul rutier; - Circulația ca pieton; - Circulația cu bicicleta; - Circulația cu scuterul și ATV-ul; - Circulația cu vehiculul; - Acordarea primului ajutor; - Călătoria cu taxiul; - Călătoria cu metroul; - Călătoria cu trenul; - Călătoria cu autobuzul, troleul, tramvaiul; - Călătoria cu avionul; - Călătorii peste graniță; - Călătorii în țări din U.E.
CS 4.2. Înțelegerea conceptelor specifice referitoare la acte și bunuri	XI. Actele și bunurile minorului - Contul bancar; - Alocația de stat pentru copil; - Obligația de întreținere; - Pensia de urmaș; - Documentele și lucrurile personale; - Animalele de companie; - Bunuri găsite; - Armele albe și armele de foc.
CS 4.3 Înțelegerea legislației în vigoare cu privire la muncă	XII. Tânărul și munca - Contractul de muncă; - Activitatea ca zilier; - Intership-ul; - Voluntariatul; - Exploatarea prin muncă; - Șomajul.
CS 5.1 Înțelegerea conceptelor democratice esențiale precum libertatea, dreptul la asociere, dreptul	XIII. Participarea la luarea deciziilor - Libertatea de exprimare; - Libertatea de asociere și reuniune

Competențele cheie sunt valorizate prin intermediul activității instructiv-educative, care conduce la formarea de competențe specifice, accentuându-se astfel caracterul practic- aplicativ al disciplinei și respectarea unor exigențe ale învățării precum:

- Analiza comparativă, argumentarea pro și contra a unei idei;
- Transfer conceptual;
- Reflecție personală;
- Strategii didactice care să permită alternarea diferitelor forme de activitate (individual, perechi, grupuri mici);
- Utilizarea metodelor active care să contribuie la dezvoltarea gândirii critice, a comunicării, manifestării spiritului civic, toleranței, creativității, atât în sfera privată cât și în spațiul public;
- Utilizarea noilor tehnologii ca mijloace moderne de instruire care să permită desfășurarea unor lecții atractive;
- Realizarea unor activități de tipul jocului de rol (procese simulate).

Pe lângă aceasta, activitățile de învățare vor include:

- realizarea de dezbateri referitoare la cazuri preluate din mass-media cu privire la infracțiunile comise de minori, încălcarea unor drepturi ș.a.m.d.;
- invitarea unor reprezentanți ai sistemului juridic din România în baza Protocolului semnat în anul 2013 și reînnoit în anul 2017 între Ministerul Justiției și Ministerul Educației pentru implementarea educației juridice în învățământul preuniversitar;
- colaborarea cu organizații civice și juridice;.

VI. EVALUAREA

În ceea ce privește procesul de evaluare, se recomandă evaluarea continuă, formativă, dar și utilizarea unor instrumente complementare precum: autoevaluarea, observația sistematică, proiectul. În cadrul procesului de evaluare se va pune accentul pe valorizarea rezultatelor prin raportare la progresul școlar al fiecărui elev:

- evaluarea experiențelor dobândite în context: formale, informale și non-formale;
- utilizarea unor metode diferite de comunicare a rezultatelor școlare;
- corelarea rezultatelor evaluate cu competențele specifice din programa școlară.

De utilitate poate fi și aplicația *Legal Test* realizată de asociația VedemJust – *Voci pentru Democrație și Justiție* – care permite o serie de experiențe de învățare-evaluare a conținuturilor și competențelor pe baza unor chestionare bazate pe întrebări de tip grilă.